

Dkt. David A. DeSilva,

2 Petro na Yuda

Kikao cha 5

Kama tulivyoona, kufunguliwa kwa Yuda kunaashiria waziwazi kwamba Yuda ameandika barua. Kwa hakika, urefu wa Yuda unalinganishwa zaidi na wingi wa barua zilizosalia kutokana na matumizi halisi ya barua katika ulimwengu wa Wagiriki na Waroma kuliko barua ndefu zaidi tulizo nazo kutoka kwa Paulo, kwa mfano. Lakini wasikilizaji wake wangeelewa kuwa Yuda aliandika barua ya aina gani? Vitabu vingi vya aina za herufi vimesalia tangu zamani.

Hizi kimsingi ni katalogi za aina za herufi ambazo mtu anaweza kuitwa kuandika, zikiambatana na mifano mifupi sana ya kila aina. Inaelekea kwamba vitabu hivi vya mwongozo vilitolewa mara ya kwanza kwa wale waliofunzwa kuwa waandishi na makarani wenye taaluma katika utawala wa Kirumi. Katalogi mbili za vitabu kamili zaidi kati ya aina 20 na 40 za barua, ikijumuisha barua ya ushauri, barua ya mapendekezo, barua ya kirafiki na barua ya karipio.

Vitabu vyote viwili pia vinakubali aina mchanganyiko, wakati hali fulani ilihitaji zaidi ya aina moja ya uingiliaji kati kufikia lengo lake. Yuda anaandika barua ya aina mchanganyiko. Aina yake ya msingi ni ushauri, ambapo mwandishi anapendekeza hatua moja juu ya wengine, na au anatafuta kuwazuia wapokeaji kutoka kwa hatua.

Hapa, Yuda awahimiza wasikilizaji wake au wasikilizaji washindane kwa ajili ya imani iliyotolewa mara moja kwa watakatifu kwa kujijenga wenyewe katika imani hiyo, wakikaza macho yao kwenye rehema ambayo wanatumainia siku ya hukumu, na kusaidiana kubaki kwenye mwendo huku pia akiwazuia wasikubali vishawishi na vielelezo vya waigizaji ambao wamelegea na kuingia katikati yao. Barua ya Yuda pia ina tabia ya barua ya kudhalilisha au barua ya karipio ambapo mtu huweka wazi ubaya wa tabia ya mtu au chuki ya kitendo chake dhidi ya mtu fulani. Kwa hakika, maneno mengi yamejitolea kwa lengo hili kuliko malengo ya ushauri, lakini bado ni wazi kwamba kukemea au kutukana ni jambo la pili katika Yuda na hutumikia lengo la msingi la kushawishi kusanyiko lisiathiriwe na mazoezi na mafundisho ya mhalifu, lakini badala ya kuendelea kwa uthabiti katika njia ambayo mitume walikuwa wamewaweka.

Itakuwa dhahiri mara moja kwa wale ambao wana ujuzi fulani sio tu na uandishi wa barua za kale lakini pia na rhetoric ya classical kwamba kuna mwingiliano wa asili kati ya aina za ushauri na vituperative pamoja na kinyume chake, aina za barua za kukasirisha na za kupongeza, na mbili kati ya aina tatu kuu za oratory, epideictic na deliberative. Masimulizi ya kimajadiliano yalitumiwa kushawishi kikundi kuchukua hatua fulani au kuamua dhidi ya kuchukua hatua fulani kwa kujibu hali fulani au fursa iliyojitokeza. Usemi wa Epideictic ulikuwa mpana zaidi, lakini mara nyingi ulifafanuliwa kuwa usemi ambao ulikuwa na lengo lake la kuwasilisha mtu fulani, sifa, au kitu kama kinachostahili kusifiwa na hivyo kuheshimika au kustahili kulaumiwa na hivyo kuaibisha.

Baadhi ya wasomi wamesitasita kwa kueleweka kukumbatia uchanganuzi wa balagha wa herufi za Agano Jipya , wakikemewa na mwelekeo wa wakosoaji wa maneno wachangamfu zaidi kulazimisha kila hati katika muhtasari wa hotuba ya kitambo dhidi ya maana ya asili ya jinsi yaliyomo katika barua hiyo yanavyotokea. Hata hivyo, tunaweza kuwa na uhakika kwamba mtu akiandika barua ambayo alitaka kuwashawishi wengine kuchukua hatua au kuepuka hatua fulani angetumia chochote. mikakati ya kimajadiliano katika kiwango cha mada na hoja. Vile vile, mtu anayeandika barua ya kusifu au kukemea tabia ya mtu fulani hatasita kutumia mikakati na mada yoyote ya balagha ili kufikia lengo hilo.

Hasa na Yuda, mwingiliano kati ya aina za herufi na aina za hotuba ni kubwa sana hivi kwamba hatupaswi kushangaa kupata nadharia ya kale ya balagha juu ya uvumbuzi au kugundua njia zinazowezekeza za ushawishi kuwa msaada katika uchambuzi wa karibu wa mkakati wa Yuda na athari zinazowezekeza za barua yake. Hata hivyo, Yuda hamalizii hotuba yake kwa njia ya barua. Yeye anamalizia si kwa mipango ya safari, salamu za kumalizia, au maombi ya kuaga, bali badala yake kwa doxology, umalizio ufao kutokana na mpangilio unaowezekeza wa utoaji wa barua yake, yaani, kusomwa kwa sauti kubwa kwa kutaniko lililokusanyika wakati wa mkusanyiko wa ibada.

Yuda anatukumbusha kwamba ingawa wengi huona ni vyema kufikiria juu ya kitovu cha imani ya Kikristo na mazoea ambayo hutuleta pamoja, pia kuna kingo ambazo ziko mazoea yasiyo ya Kikristo na kukana imani za Kikristo kuhusu Mungu, neema ya Mungu, na ukuu wa Kristo. Vivyo hivyo Paulo alikuwa ameonyesha kujali kutetea nafasi ambapo Wakristo walikuwa na uhuru kwa ajili ya mazoea mbalimbali huku wakati huohuo wakitunza na kuonya dhidi ya kuvuka mipaka ambayo mazoea hayakustahili tena kwa Bwana, yakimpendeza kikamili. Tunafika hapa juu ya mvutano kati ya msukumo unaoendelea wa watu kwa uhakika upya kwamba wanaongozwa binafsi na Roho wa Mungu na asili ya kihafidhina ya dini iliyofunuliwa iliyotolewa kwa imani iliyotolewa mara moja kwa wote, yaani, kwa uamuzi wa watakatifu wakati fulani huko nyuma, kiini ambacho, kwa nguvu ya tabia yake ya kitume, tunashikamana na maandiko yaliyofungwa na ya utakatifu.

Mada nyingine muhimu ambayo Yuda anatangaza inahusu mapito ambayo Mungu anakusudia kwa upendeleo wa Mungu ili tusogee. Wanaoingiliana hawaelewi neema ya Mungu kwa kiasi kikubwa kama kibali cha kuendekeza tamaa za miili yao bila woga wa hukumu, badala ya kama fursa na uwezeshaji wa kuishi zaidi ya uwezo wa tamaa za mwili. Yuda anapinga hili kwa msisitizo kwamba neema ya Mungu inakusudiwa kuwaweka watu kwenye mapito ya kuelekea kutokuwa na lawama katika siku ya kujiliwa kwake Mungu ili wapate rehema na wasiwe na sababu ya kutahayari wanaposimama mbele ya utukufu wa Mungu.

Yuda anaanza kesi yake dhidi ya wanaoingiliana kwa kuzingatia idadi ya mifano kutoka kwa historia ambayo hutoa muundo wa kufikiria juu ya matendo yao, mitazamo yao, na mwisho wao unaowezekeza . Yuda angesema mwisho wao uliohakikishiwa. Mifano ya kihistoria ilikuwa muhimu kwa sanaa ya ushawishi kwa njia kadhaa .

Wakati wa kuwashauri watu wafuate au waepuke njia fulani katika siku zijazo, huenda mtu angetoa mifano fulani kutoka kwa historia ili kuonyesha matokeo ya hatua kama hizo zilizochukuliwa zamani, iwe mwisho ulikuwa mzuri au mbaya, wenye heshima au wa kufedhehesha. Wakati wa kusifu au kukemea mtu fulani, wasemaji mara nyingi

walimlinganisha na watu wa zamani. Pointi zinazofanana na takwimu zinazosifiwa zingetoa msingi wa kumfikiria mtu ambaye alikuwa akizungumziwa kuwa mwenye sifa ya kusifiwa pia.

Mambo ya kufanana na watu wanaojulikana wenye sifa mbaya yangetoa sababu za kufikiria mada ya usemi wa mtu kuwa ya aibu pia. Yuda anatoa mfululizo wa mifano katika mistari ya 5 hadi 7 inayoonyesha aina za matendo na mitazamo inayochochea laana ya Mungu, na vilevile kukumbuka hali ya kushangaza ya hukumu hiyo. Anayaleta haya kwa wanaoingiliana, ambao anadai kuwa wanaonyesha tabia na desturi zilezile za wale wanaopitia hukumu ya Mungu kihistoria.

Kisha anatanguliza mfano wa tatu katika mistari wa 9, ambao unaonyesha vibaya kwa utofautishaji wa tabia ya waingiliano. Muundo huu unaangazia hamu ya Yuda hapa sio tu katika kukumbuka historia takatifu, lakini katika kutoa mwanga wa kufasiri kwa waingiliano na kuwasaidia wasikilizaji wake kufanya miunganisho ya lazima kati ya masomo ya historia na wakati wa sasa. Katika mistari wa 5 hadi 7, yeye atoa mifano ya kizazi cha Kutoka, malaika waasi, na wakaaji wa Sodoma na majiji jirani.

Kisha, katika mistari wa 8, anatoa kauli inayohusiana na nyenzo hii kwa watu hawa, waingiliaji. Kisha katika mistari wa 9, anatoa mfano mwingine, wa malaika Mikaeli akibishana na Shetani. Na kisha katika mistari wa 10, anahusisha tena mfano huu kwa watu hawa, akimaanisha wanaoingiliana.

Yuda ni mwangalifu, katika mistari wa 5 na tena baadaye katika mistari wa 17 hadi 18, ili kukazia kwamba habari anayotoa si jambo jipya. Badala yake, ni sehemu na sehemu ya urithi na mafundisho ambayo wasikilizaji wake walikuwa tayari wameyakubali kama maoni yenye kutegemeka ya matendo ya Mungu ulimwenguni na njia ya kusimama bila lawama mbele za Mungu katika siku ya kujiliwa kwake na Mungu katika hukumu. Kwa njia fulani, tayari wanajua kile ambacho Yuda analeta kuhusu hali yao.

Yuda anafanya tu miunganisho inayohitajika ili wao kutumia ujuzi huo kwa manufaa. Yuda kwanza anawapeleka wasikilizaji wake kwenye matukio ya kutisha ya Hesabu 13 hadi 14 katika mistari wa 5. Kizazi cha Waebrania ambacho kilikuwa kimekombolewa kwa njia ya ajabu kutoka utumwani Misri katikati ya mapigo na maajabu, na ambacho kwa ajili yao Mungu alikuwa amewaandalia maji na chakula kimuujiza kwa miaka miwili jangwani, sasa kinasimama kwenye kizingiti cha nchi ambayo Mungu huyohuo alikuwa ameahidi kuwakabidhi. Huko kwenye kizingiti, watu wanaamua juu ya mpango.

Watatuma wapelelezi katika nchi, mmoja kutoka katika kila makabila 12. Wapelelezi hawa wanatumwa, na wanarudi na ripoti yao. Kumi kati yao wanaripoti kwamba wakaaji wa nchi hiyo ni wakubwa na wenye nguvu, na jiji hilo lina ngome nyingi sana hivi kwamba hakuna uwezekano kabisa kwamba Waebrania wataweza kuhamia na kuchukua.

Wapelelezi wawili, Yoshua na Kalebu kwa majina, wanatoa ripoti tofauti kabisa. Wanasema nchi ni nzuri, mazao yake ni mengi, na Mungu anaweza kuyatia mikononi mwetu. Watu wanaamini ripoti ya wengi.

Wanawageukia Musa na Haruni, na hata wanamshtaki Mungu kwa kuwaongoza jangwani ili kuwaua huko. Wanafanya mpango wa kurejea Misri chini ya uongozi mpya na kufanya

mapatano na Farao ili warudi katika hali yao ya zamani huko, ambapo, ingawa walikandamizwa, wangeweza kujipatia riziki. Jibu la Mungu lilikuwa hasira kwa uchochezi ambao kizazi cha Kutoka kilimpa.

Walikuwa wameona utoaji wa Mungu kwa miaka mingi. Waliona yale ambayo Mungu alikuwa amewafanyia Wamisri, yakifikia upeo kwenye ukombozi wa kimuujiza kwenye Bahari Nyekundu. Wangewezaje sasa kuamini kwamba Mungu hana uwezo wa kutoa ahadi za Mungu? Lakini mbaya zaidi, wangewezaje kuamini kwamba Mungu alitenda kwa nia mbaya kwa kuwatoa jangwani ili kuwaua? Na kwa hivyo katika kukabiliana na chuki hii kubwa dhidi ya uwezo wa Mwenyezi Mungu na rehema ya Mwenyezi Mungu kwa watu, Mwenyezi Mungu anasema yatawajia yale waliyoyaogopa.

Kila Mwebrania ambaye alikataa ahadi ya Mungu na kuamini ripoti ya wengi ya wapelelezi na kutokuwa na imani na Mwenyezi, kwa kweli, angekufa jangwani. Na hivyo kizazi cha Kutoka kilihukumiwa kwa miaka mingine 38 ya kutangatanga hadi mtu mzima wa mwisho aliyesimama kwenye ukingo wa Kanaani katika siku hiyo ya maafa akafa. Kipindi hiki ni kimoja ambacho mwandishi wa Waebrania pia anachota juu yake na kwa undani zaidi kwa mwisho huo huo, yaani, kuisitiza umuhimu wa kuendelea katika utii na uaminifu kwa ajili ya kuendelea kupata ukombozi wa Mungu hadi mwisho.

Katika mstari wa 6, Yuda anaangalia nyuma zaidi hadithi ya malaika ambao waliwatazama kwa tamaa wanadamu wa kike na kulala nao, wakatokeza jamii ya majitu. Tukio fupi linalopatikana katika Mwanzo 6, mstari wa 1 hadi 4, lilikuwa somo la upanuzi na ufasiri mkubwa katika karne ya 3 na 2 KK, kama vile 1 Enoko, sura ya 6 hadi 22, na Yubile, sura ya 5, zinavyothibitisha. Kulingana na toleo kamili la hadithi katika 1 Henoko, malaika hawa kwa hakika walikuwa wameasi dhidi ya utaratibu wa uumbaji wa Mungu na kuvuka mipaka muhimu iliyowekwa kwa ajili yao kama viumbe visivyoweza kufa vilivyowekwa mbinguni ili kushirikiana na wanawake wa kibinadamu.

Wao huzaa jamii ya majitu ambao hugaribu idadi ya watu duniani kwa jeuri yao na njaa yao isiyoweza kutoshelezwa. Wakati huohuo, malaika hao waasi hufundisha aina zote za sanaa zenye kudhuru na zilizokatazwa kwa wanadamu. Wanafundisha ufundi wa madini ya madini kutoka ardhini ili, kwa upande mmoja, watu waweze kugundua fedha na dhahabu na hivyo pia kugundua tamaa na uchoyo, na watu wanaweza kujifunza jinsi ya kutengeneza zana na, muhimu zaidi, silaha, na hivyo uwezo wao wa kuumizana unaongezeka kwa kasi.

Malaika huwafundisha wanawake wa kibinadamu ustadi wa vipodozi na kupendeyesha sura zao ili wapate kwa urahisi zaidi tamaa ya wale wanaotarajia kuwa wenzi wao. Mungu anaingilia kati hali hiyo kwa sababu ya machafuko ambayo yametokea katika dunia yake. Anaua majitu ambayo yalizaliwa na malaika na wenzi wao wa kike, na roho zilizokufa za majitu zinakuwa roho waovu wanaoendelea kutesa ainabinadamu.

Malaika wenyewe wamefungwa kwa minyororo na kufungwa katika mapango ya kina kirefu ya dunia na kufunikwa na miamba na kufungwa gizani kwa ajili ya siku ambayo Mungu atahukumu viumbe vyote. Hiki ndicho kisa ambacho Yuda anakisia anapoingia kwenye barua yake. Yuda atakumbuka hasa maelezo, ambayo hayapatikani kabisa katika Mwanzo 6, kwamba malaika hawa waliadhibiwa kwa kufungwa katika mapango ya giza chini ya uso wa dunia ili kungojea hukumu ya Mungu siku ya mwisho.

Kuna uwezekano kwamba maendeleo ya hadithi ya Mwanzo 6:1 hadi 4 yaliathiriwa na hekaya ya Kigiriki ya uasi wa Titans dhidi ya miungu na adhabu ambayo Titans walivumilia, sawa na kufungwa kwa minyororo katika mapango ya kina ya dunia. Waandishi wa Kiyahudi walielekea kutazama kipindi hiki, badala ya hadithi ya makosa ya Adamu na Hawa, kama maelezo ya mkanganyiko wa uovu na machafuko katika nyanja ya mwanadamu, Paulo na mwandishi wa Ezra wa 4 wakiwa ni wa kipekee katika kanuni hii ya jumla zaidi. Yuda anatumia kipindi kwa namna sawa na waandishi wengine kadhaa wa Kiyahudi ambao wanatumia mfano huu wa kihistoria.

Wale wanaovuka mipaka ambayo Mungu ameweka wanafikia mwisho mbaya. Katika mstari wa 7, Yuda anakumbusha hatima ya Sodoma, Gomora, na miji dada zao, mfano hasi maarufu katika fasihi ya Kiyahudi kwa sababu ya hali ya kipekee ya hatima yao, kuteseka kwa moto kunyesha juu yao kutoka mbinguni, pamoja na tabia ya sulfuri na moshi ambayo eneo hilo lilidaiwa kuendelea kuwa nalo kwa zaidi ya milenia moja. Yuda anawashutumu wakaaji wa Sodoma kwa kufanya uasherati na kufuata aina tofauti ya mwili.

Hii ni aina ile ile ya lugha ambayo Paulo anatumia kutofautisha mwili wa kimwili na ufufuo katika 1 Wakorintho 15, mstari wa 39 na 40. Hili linapendekeza kwamba Yuda anachukulia dhambi ya Sodoma kuwa haikuwa tabia ya ushoga, lakini nia mahususi ya kuwabaka wajumbe wa kimalaika kwa namna inayofanana na dhambi ya malaika katika Mwanzo 4, sura ya 6, 2 hadi 6, 2, 2, 2012 hadi 6. kuhusu ambayo Yuda anasema watu wa Sodoma walikuwa, nukuu, wakitenda dhambi kwa namna hiyo hiyo. Tena, mtazamo wa Yuda unaonekana kuwa juu ya matokeo mabaya ya kuvuka mipaka iliyowekwa na Mungu kwa maisha na mazoezi, jambo ambalo anadai waingiliaji hufanya na kutia moyo.

Tunaweza kuona kwamba hawa watatu wa mifano pia inaonekana katika hekima ya Ben Sira, sura ya 16, aya ya 7 hadi 10, na badala ya kiburi cha Farao kwa ajili ya uasi wa kizazi cha Kutoka katika 3 Wamakabayo, sura ya 2, aya ya 4 hadi 7, ikipendekeza kwamba hadithi hizi zilitolewa kwa makusudi ya kimaadili. Yuda kisha anawaweka waingiliano kwa uthabiti katika mstari huu wa mila. Vivyo hivyo na watu hawa wanaota ndoto, wanachafua mwili, wakiweka kando mamlaka na utukufu wa kashfa.

Maelezo ambayo waalimu hawa wanayazungumzia katika kuota yanadhihirika kwa sababu hii si kipengele cha mifano yoyote ambayo Yuda alikuwa ametoka kusimulia. Inasimama nafasi nzuri sana, kwa hivyo, ya kuakisi mazoezi yanayoonekana na ya tabia ya waingiliano wenyewe. Kama tulivyokwisha kuchunguza, kanisa la kwanza lilishuhudia mlipuko wa maonyesho ya charismatic ya maongozi ya kiroho, mengi yakiwa ya kweli, baadhi yao yakiwa ya kutojali kabisa.

Washiriki hao wanaonekana kuhalalisha mazoezi na mafundisho yao kwa kudai, na pengine hata kuonyesha uzoefu wa haiba kama chanzo chao. Yuda pia anatumia neno hapa, enhypnea zdomenoi, ambayo inaonekana mara kwa mara katika toleo la Kigiriki la Kumbukumbu la Torati 13, mstari wa 1 hadi 5. Yaelekea si kwa bahati kwamba Yuda anatumia kitenzi kinachohusishwa na manabii wa uwongo katika onyo la Kumbukumbu la Torati dhidi ya jambo hilo katika sifa ya Yuda ya utendaji wa waingiliaji ambao Yuda anaonya dhidi yake. Lugha ya Yuda katika mstari huu inaeleweka sana.

Mwili unaochafua ni wazi vya kutosha, ukirejelea kujifurahisha kwa waingiliano na hisia za wazi za ngono. Kuweka kando ukuu, au pengine, samahani, kuweka kando mamlaka, au labda kukataa ubwana, yaelekea kulirejelea uendelezaji wa waingiliaji wa uhuru wa Kikristo katika mwelekeo unaohamia eneo la leseni na uasherati. Paulo pia ilimbidi aangalie wasije waongofu wake wasielewe uhuru wa Kikristo kuwa nafasi ya kufanya uasherati na kujifurahisha wenyewe.

Utukufu wa kashfa, utukufu unaowezekana kusikilizwa hapa kama marejeleo ya mpangilio wa malaika au malaika kwa ujumla, ni wazi kabisa. Kwa kuzingatia miunganisho ya malaika wa karne ya kwanza, pamoja na utoaji wa sheria na hukumu ya mwisho, Yuda anaweza kuwa anasisitiza hisia za uhuru kutoka kwa vikwazo vya maadili vya mapokeo ya Kiyahudi na ya Kikristo yaliyoshirikiwa. Hata hivyo, kama vile kuheshimiwa kwa malaika kungeweza kuwa tatizo katika kanisa la kwanza, kama katika Kolosai, vivyo hivyo kutenda kana kwamba mtu alifurahia mamlaka juu ya viumbe vya kiroho kwa sababu ya ujuzi wa kiroho wa mtu mwenyewe au nguvu pia ilikuwa imeenea, hii ikiwa ni msingi wa mazoea mengi ya kichawi na vile vile kutoa pepo katika ulimwengu wa kale, pamoja na njia ambayo walaghai walivamia umma wao.

Mfikirie Simoni Mchawi miongoni mwa Wasamaria katika Matendo sura ya 8. Tunaweza kufikiria waingiliaji kuimarisha mamlaka yao ya kiroho kama viongozi wa kimaadili kwa kusanyiko kwa maneno ya ujasiri yanayozungumzwa au hata kwa viumbe wa kiroho, jambo lisilojulikana katika usemi wa kupindukia zaidi wa hali ya kiroho ya charismatiki leo. Kwamba hii ya mwisho ni uwezekano mkubwa inapendekezwa na kielelezo kinzani ambacho Yuda hutoa katika mstari wa 9. Lakini Mikaeli, yule malaika mkuu, alipokuwa akibishana na mshtaki juu ya mwili wa Musa, hakutaka kutamka hukumu ya matukano bali alisema zaidi, Bwana na akukemee. Hapa rejeleo la Yuda kwenye hadithi anayojua lakini iliyopotea kwetu inatukumbusha ugeni wa barua hiyo na, kwa njia fulani halisi, inafanya isiweze kufikiwa nasi.

Hakuna vyanzo vilivyoandikwa kutoka kwa kipindi cha Hekalu la Pili ambavyo vinaweza kutoa mwanga juu ya hadithi ambayo Yuda anarejelea katika mstari wa 9 vimesalia. Tuna sura za mwanzo za kazi inayojulikana kama Agano la Musa, lakini haina mwisho wake. Inaelekea kwamba kazi hiyo ilimalizika kwa kipindi fulani kusimulia kifo na pengine kuzikwa kwa Musa, lakini mambo hayo yamepotea.

Kitabu kingine kinachojulikana kwa kichwa Kupalizwa kwa Musa inaaminika kuwa kilikuwepo, lakini hakuna sehemu yoyote zaidi ya manukuu mafupi na yasiyohusika yaliyohifadhiwa katika fasihi ya baadaye. Kipindi ambacho Yuda anarejelea kwa ujumla kinaaminika kuwa kilijitokeza kama ifuatavyo. Tunasoma katika Kumbukumbu la Torati 34 kwamba Musa alikufa na akazikwa, lakini hakuna ajuaye mahali pa kuzikwa hapa.

Hii inawezaje kuwa? Hekaya moja ilibuniwa kwamba Musa alizikwa sio na wanadamu ambao wangeweza kuripoti habari hiyo, kama eneo la maziko yake, lakini na malaika wenyewe, ambao wangeficha eneo hilo kutoka kwa wanadamu. Hilo lilipanuliwa zaidi kutia ndani mzozo juu ya ni nani aliyekuwa na dai lifaalo zaidi kwa Musa, mwakilishi wa Mungu, Mikaeli, kwa msingi wa kwamba Musa alikuwa mtumishi wa Mungu, au Shetani, kwa msingi wa kwamba Musa alikuwa mwaaji. Katika hadithi inayojulikana kwa Yuda, dai la Mikaeli lilishinda, bila shaka, lakini Mikaeli alionyesha kujizuia kufaa katika kushughulika na rika la

kimalaika, haidhuru alikuwa ameanguka kiasi gani, kwa kutomkaripia Shetani kwa mamlaka yake mwenyewe, bali kuelekeza jambo hilo kwa Mungu.

Maneno yanayohusishwa hapa na Mikaeli, Bwana akukemee, kwa hakika yanajulikana kutoka kwa kipindi cha zamani cha maandiko. Hakika mjadala mwingine baina ya shetani na Malaika juu ya mwanaadamu. Katika Zekaria 3-1-6, Shetani aleta mashtaka dhidi ya kuhani mkuu Yoshua, ambaye, pamoja na Zerubabeli, ni mmoja wa vyombo viwili vilivyochaguliwa vya Mungu kwa ajili ya kurudishwa kwa Yuda baada ya uhamisho wake katika Babuloni.

Malaika wa Bwana anamkemea Shetani kwa maneno haya haya, Bwana akukemee, wakati Yoshua anatangazwa kuwa mtakatifu machoni pa Mungu, jambo linaloonyeshwa kwa njia ya kitamathali mavazi yake machafu yanapovuliwa na kuvikwa mavazi safi meupe na kuvikwa kilemba cha ukuhani mkuu juu ya kichwa chake. Tukijikuta tumejitenga kidogo na Yuda katika hatua hii, tuko katika ushirika mzuri. Mwanzoni mwa karne ya 8, Bede aliyeheshimika aliamua kufananisha mwili wa Musa kama watu wa Israeli ili kujaribu kupata maana ya hadithi hiyo.

Mfasiri mwingine wa mapema asiyejulikana alirejelea hadithi kwenye kugeuka sura kwa Kristo, huku Shetani na Mikaeli wakibishana juu ya kufaa kwa Musa kutokea kwenye Mlima Tabori, yaani, katika nchi ya ahadi ambayo Mungu alikuwa amemkataza Musa kuingia. Mwandishi wa 2 Petro, ambaye kwa maelezo yote anaonekana kuingiza sehemu kubwa ya barua ya Yuda katika onyo lake mwenyewe dhidi ya waingiliaji wa aina tofauti, aliacha kurejelea hadithi hii kabisa, akiibadilisha na kipindi kinachojulikana zaidi kutoka katika maandiko ya Kiyahudi. Yuda analeta mifano hii kuzaa kwa mara nyingine tena juu ya wanaoingiliana katika mstari wa 10.

Lakini watu hawa wanakashifu mambo ambayo hawaelewi. Lakini mambo yale wanayoyafahamu kwa asili, kama wanyama wasio na akili, wanaharibiwa kwa mambo hayo. Katika maneno ya kijanja, Yuda anadai kwamba mazingaombwe ya waingiliaji yanatokana na ukosefu wao wa maarifa ya kweli ya kiroho, huku mazoea yao ya kiakili yanatokana na aina ya maarifa ambayo wanadamu hushiriki na wanyama ambao hawana uwezo wa kiakili, ujuzi unaotokana na tamaa na silika.

Mwisho wao, hata hivyo, ndio hasa Paulo angethibitisha kuwa upo kwenye mwisho wa njia ya kupanda kwa mwili uharibifu na uozo ambao huisha na kuoza kaburini. Kwa mara nyingine tena, Yuda anatoa neno la wakati ufaao kwa Wakristo katika kila enzi, hasa katika enzi yetu, ambamo wengi wanadai kuwa na ufahamu mkubwa zaidi kuliko waandikaji wa maandiko wenyewe kuhusu uhuru ambao Wakristo wana nao na wanapaswa kuruhusiwa kuutumia, pamoja na kutokujali kwa yale ambayo Wakristo wameyaona kwa muda mrefu kuwa mipaka iliyowekwa na Mungu. Yuda anatuonya kwamba katika jitihada zetu za kufurahia kile tunachoamini ni muhimu kwa maisha kamili ya mwanadamu, tunaweza kujifanya mwishowe kuwa chini ya wanadamu, zaidi kama wanyama wasio na akili ambao tamaa zao za asili ndizo msingi wa kufanya maamuzi.

Tunaweza pia, katika kuyatupilia mbali mamlaka ya mapokeo ya kitume ya kuweka ulinzi kwa maisha yetu wenyewe, kujinyima sehemu muhimu za tiba ya Mungu kwa hali yetu, yaani, kuathirika kwetu na tamaa za mwili ambazo hatimaye husababisha uharibifu na uharibifu. Nitajishughulisha na kando kidogo hapa na kuzingatia kitu ambacho watu wengi

wasio wataalamu wanaweza kuwa hawajui, na hiyo ni kazi mbaya ya ukosoaji wa maandishi na kutambua maneno ya asili yanayowezezana zaidi ya maandishi yetu ya Agano Jipya. Hatuna maandishi asilia ya karne ya kwanza ya maandishi yoyote ya Agano Jipya.

Tunachomiliki ni maelfu ya maandishi ya Agano Jipya ambayo yanawakilisha nakala za nakala za maandishi asilia. Maneno kati ya maandishi mengi ambayo yamekuja kwetu yanatofautiana katika sehemu nyingi. Mara chache kwa njia zinazoathiri sana maana, lakini wakati mwingine kwa njia zinazoathiri.

Kwa nini kuna tofauti katika maneno ya mstari wowote wa Agano Jipya, kile tunachokiita tofauti za maandishi, kati ya hati hizi nyingi? Lahaja hizi ni matokeo ya shughuli ya wanakili wenyewe, maandishi waliopewa jukumu la kutoa nakala mpya za kila maandishi ya Agano Jipya na hatimaye Agano Jipya kwa ujumla. Baadhi ya tofauti za maneno ni matokeo ya mabadiliko ya bahati mbaya. Baadhi ni matokeo ya mabadiliko ya makusudi.

Mwandishi aliponakili hati, iwe ni kuchukua mahali pa hati iliyochakaa au kuandikia kutaniko lingine, bila shaka angefanya makosa ya kiaksidenti, hasa hila za macho. Mwandishi angefanya makosa ya tahajia, kuchanganya herufi zinazofanana, au kubadilisha herufi katika neno au maneno katika sentensi. Macho ya mwandishi yanaposonga kutoka asili hadi kunakili na kurudi tena, huenda yasitue mahali sawa kabisa .

Wanaweza kuruka ama mbele au nyuma katika neno asilia hadi neno lingine lililoanza au kumalizika kwa herufi zile zile alizokuwa ananakili tu, hivyo basi kuruka maneno na vifungu vya maneno au kunakili maneno na vifungu vya maneno. Nyakati nyingine, mwandishi mmoja anaweza kusoma maandishi kwa sauti kubwa huku maandishi wengi wakiandika maandishi hayo. Hii ilizingatiwa kuwa uzalishaji wa wingi.

Mwandishi angeweza kupotosha maandishi yalipokuwa yakisomwa, hasa kadiri vokali za Kigiriki na diphthongs zilivyoanza kutamka zaidi na zaidi . Walakini, sio mabadiliko yote yaliyotokea kwa bahati mbaya. Waandishi wengi walitaka kusaidia kwa kufanya masahihisho ya kimakusudi ya maandishi walipokuwa wakinakili.

Usahihishaji wa kawaida sana ulihusisha kupatanisha vifungu vya maneno katika kifungu kimoja na kile kilichojulikana au kukumbukwa kutoka kwa kingine. Kwa mfano, maandishi wangesahihisha manukuu ya Agano la Kale katika Agano Jipya, au wangeleta Marko au Luka katika maelewano ya karibu na Mathayo, ambayo ilikuwa injili kuu katika kanisa la kwanza. Au wangepatanisha usemi katika barua moja ya Pauline na usemi kutoka kwa mwingine.

Nyakati nyingine, mwandishi ambaye alikuwa akilinganisha hati mbili au zaidi alipokuwa akinakili angepatanisha maandishi hayo, akichanganya usomaji huo katika usomaji mmoja mpya. Waandishi pia mara kwa mara wangetafuta kuboresha sarufi na mtindo wa maandishi au kusahihisha makosa au tofauti zinazoonekana. Wakati mwingine wangeweza hata kufanya ondoni za kitheolojia, mabadiliko, au maingizo, ambayo mengine yanaweza kuwa yalianza kama maandishi ya pambizo, baadaye yanakiliwa kama sehemu ya maandishi yenyewe.

Ukweli wa lahaja za kimaandishi umeibua taaluma ya uhakiki wa maandishi, uundaji upya wa makini na wa kina wa maneno asilia ambayo yanawezekana zaidi ambayo yanaweza kueleza vyema vibadala vingi. Mhakiki wa matini huchuja vibadala vyote katika sehemu

fulani katika maandishi na kujaribu kutambua ni usomaji upi unaoelekea kuwa usomaji asilia wa matini, usomaji asilia wa mwandishi. Hati zingine ni vizazi vichache zaidi vya nakala zilizoondolewa kutoka kwa asili kuliko zingine.

Maandishi muhimu ya awali yanajumuisha Biblia tatu kamili au zilizokaribia kukamilika za karne ya 4 na 5 BK: Codex Sinaiticus, Codex Vaticanus, zote mbili za karne ya 4, na Codex Alexandrinus ya karne ya 5. Pamoja na haya, tunayo nakala kadhaa za mafunjo za karne ya 3 na 4 za sehemu za Agano Jipya. Kwa mfano, mafunjo nambari 66 inatupa kodeksi ya barua za Paulo kutoka mapema kama 200 AD Wachambuzi wa maandishi mara nyingi watatoa uzito zaidi kwa ushuhuda wa maandishi haya ya awali kuliko maandishi ya baadaye, ya 10, 11, na 12 ya karne, kwa kuwa haya yako karibu sana na wakati wa maandishi wenyewe wa Agano Jipya.

Vile vile, wahakiki wa matini huwa wanatoa kipaumbele kwa usomaji mfupi zaidi kwa sababu maandishi walikuwa na mwelekeo wa kupanua matini kwa kuongeza gloss au kuoanisha. Wana mwelekeo wa kutanguliza usomaji wenye matatizo zaidi kwa sababu maandishi walielekea kusuluhisha matatizo katika maandishi badala ya kuleta matatizo. Na pia huwa na kutoa kipaumbele kwa usomaji maalum ambao hufurahia uthibitisho mpana wa kijiografia.

Kwa mfano, kuonekana katika hati tulizo nazo kutoka Misri, Palestina, na Ugiriki, usomaji kutoka sehemu zote tatu za maeneo hayo kwa hiyo unaweza kufurahia uzito mkubwa kuliko usomaji unaotoka tu, tuseme, hati za Kiitaliano au hati za Magharibi. Yuda mstari wa 5 unawasilisha changamoto ya kwanza kati ya mbili kuu za uhakiki wa maandishi katika waraka huu mfupi. Nitaanzisha lahaja tu kuhusiana na maandishi ya mapema sana ambayo yanaonekana.

Kuna maswali mawili kuu kuhusu maneno ambayo tunapata katika Yuda 5 katika idadi ya hati hizi. La kwanza linahusu matumizi ya mwandishi wa kielezi cha Kigiriki hapax, ambacho tunatafsiri mara moja kwa wote au kwa uhakika. Je, mwandishi anatumia hapax kueleza hadhira yake jinsi walivyoingiza maarifa ya Kikristo ambayo yamewajia kwa njia ya mahubiri ya mitume? Au je, anatumia neno hapax kutofautisha kile kilichotokea kwanza kwa kizazi cha Kutoka na kile kilichotokea baadaye, pili, baada ya kushindwa kwao kwa uaminifu na utii? Ya pili inamhusu ambaye mwandishi anamsifu kwa kutoa kizazi cha Kutoka Misri, Bwana, Mungu, au Kristo.

Ikiwa tungelinganisha idadi ya mashahidi wetu wa kwanza kwa maandishi ya Yuda mstari wa 5, tungegundua tofauti zifuatazo. Sasa nataka niwakumbushe, wote wanaanza hivyo. Codex Sinaiticus katika karne ya nne inaendelea.

Nataka kuwakumbusha ninyi ambao mmepata kujua mambo yote ambayo Bwana, baada ya kuwakomboa watu kutoka nchi ya Misri mara moja tu, mara ya pili aliwaangamiza wale ambao hawakuonyesha uaminifu. Mahali hapohapo, Codex Vaticanus na Codex Alexandrinus zilisoma, ninataka kuwakumbusha ninyi ambao mmepata kujua mambo yote mara moja tu kwamba Yesu, baada ya kuwakomboa watu kutoka nchi ya Misri. Na kisha kuna mafunjo kutoka mwishoni mwa karne ya tatu au mapema karne ya nne, mafunjo 72, ambayo inaweza kusoma hivi.

Sasa nataka kuwakumbusha ninyi ambao mmepata kujua mambo yote mara moja tu kwamba Mungu Kristo, baada ya kuwakomboa watu kutoka katika nchi ya Misri, mara ya pili aliwaangamiza wale ambao hawakuonyesha uaminifu. Ili kuchukua swali la pili kwanza, ni nani anayedaiwa kuwaongoza Waebrania kutoka Misri? Bwana? Yesu? Mungu Kristo? Yesu anaungwa mkono sana hapa katika Alexandrinus na Vaticanus, na pia katika tafsiri kadhaa za awali kama Kilatini cha Kale, Kikoptiki, na Kiethiopia. Tafsiri hizi zinatuonyesha kwamba usomaji huu ulikuwa huko nje na ulienea sana mwishoni mwa karne ya pili, mwanzoni mwa karne ya tatu.

Hii pia inatoa lahaja usaidizi wa uthibitisho mpana wa kikanda, kwa hivyo. Bila shaka pia ni usomaji wenye kutatiza zaidi, kiasi kwamba waandishi wanaweza kujaribiwa kuleta azimio fulani kupitia mabadiliko madogo. Kwa mfano, kutoka kwa Yesu, anayetumiwa kwa ujumla tu kuhusu mwana aliyefanyika mwili, hadi Kristo, ambayo inaweza kutumika kwa mwana kabla ya kupata mwili, au hata Bwana asiyeleweka zaidi, ambayo inaweza kuashiria Mungu Baba, wakala aliyethibitishwa zaidi kihistoria wa Kutoka.

Kwa upande mwingine, Yuda halitumii mahali pengine popote katika barua hii fupi jina Yesu, mbali na Kristo mwenye heshima, jina la cheo Masihi, ambalo huenda likadokeza kwamba Yesu anawakilisha kuingilia kwa mwandishi kwenye maandishi hayo. Hakika, kama asili ya Yuda ingekuwa Bwana, lahaja zingine zingeweza kuelezewa kama majaribio ya kuleta uwazi zaidi kwa Yuda alimaanisha nani kwa jina hili lisiloeleweka. Hatimaye haiwezekani kuwa na uhakika.

Jambo lililo wazi ni kwamba baadhi ya waandishi, angalau, walikuwa wakifikiri kwa njia hii, wakimtaja Yesu kabla ya kupata mwili kuwa na jukumu katika historia ya awali ya wokovu wa watu wa Mungu, kama vile mwandishi wa Waebrania na mwandishi wa injili ya nne alivyomwona mwana kabla ya kuzaliwa kuwa mtu mwenye bidii katika matukio ya Mwanzo, yaani, katika uumbaji, na kama vile Paulo alivyosema juu ya shirika la Mungu katika ufalme wa Mungu wakati wa utumwa wa Kristo. mwamba unaozaa maji Kristo katika 1 Wakorintho 10:4. Kutokuwa na uhakika kwa ushuhuda wa kimaandiko, hata hivyo, kunapaswa kutuongoza kubaki wenye kustahimili mahitimisho yoyote ya kitheolojia tunayoweza kupata kulingana na muktadha wa Yuda 5. Kuhusiana na swali lingine, matumizi ya hapax kuhusiana na mwangaza wa imani ya mzungumzaji yanaonekana kuwa usomaji wenye nguvu zaidi. Inaungwa mkono na Papyrus 72 ya mapema ya karne ya 3, Codex Vaticanus ya karne ya 4, Codex Alexandrinus ya karne ya 5, na mwandishi aliyetoa masahihisho kwa Codex Sinaiticus karne kadhaa baadaye. Hii inaambatana na maneno mengine ya Agano Jipya kuhusu tabia ya kuamua na ya kutosha ya msingi wa jumuiya ya Kikristo katika ujuzi uliofunuliwa wa mahubiri ya mitume, kama kwa mfano katika Waebrania 6:4. Hapo pia, katika muktadha wa kuhimiza mkutano kubaki imara katika mapito ambayo uzoefu wao wa awali wa imani na roho ulikuwa umewaweka.

Kuunganisha hapax na tukio la ukombozi la Waebrania laonekana kuwa marekebisho ya kimtindo, yakionyesha tofauti ya wazi kati ya uzoefu wao wa awali wa ukombozi, hapax, na ufuatao, 2 Kumbukumbu la Torati, ambapo walishindwa kufikia ahadi za Mungu mwishowe kwa sababu ya kutotii kwao. Nimekaa juu ya swali hili kwa kirefu kwa sababu nadhani ni muhimu sana kwa wote wanaofanya kazi kwa karibu na maandishi ya Agano Jipya kuwa na wazo fulani la utata wa kazi ya uhakiki wa maandishi ambayo inasimama nyuma ya kifungu tunachosoma, na kukiri kwamba kuna, kwa kweli, vifungu vichache ambamo tumeachwa

katika shaka fulani kuhusu maneno halisi ya asili zetu zilizopotea. Katika Yuda mistari 11 hadi 15, Yuda anaendelea kusihi mapokeo ambayo yeye na wasikilizaji wake wanashiriki anapowaonya dhidi ya kufuata kielelezo cha waingiliaji na kujiunga nao kulingana na masharti yao, kwa kuwa mazoezi yao yanaendelea kuwaweka chini ya hukumu ya Mungu kama vile mifano ya kimaandiko na vifungu vinavyofanana na maandiko yanavyoonyesha.

Moja ya nyenzo ambayo Yuda anaendelea kuchora ni 1 Henoko. Yuda alikuwa amerejelea hadithi ya malaika waasi na hatima yao, inayojulikana zaidi kutoka kwa upanuzi wa 1 Enoko wa Mwanzo 6: 1 hadi 4 kuliko kutoka kwenye hadithi ya maandiko yenyewe katika Yuda mstari wa 6. Katika sehemu hii inayofuata, Yuda atachukua moja kwa moja juu ya maandishi ya 1 Henoko kama tamko la mamlaka la hukumu ya Mungu kwa wasiomcha Mungu. Wasomaji wa kisasa wa Yuda, sio tofauti na baadhi ya wasomaji wa Yuda katika enzi za uzalendo na baada ya Nikea, wanaweza kuwa hawafahamu 1 Henoko au wanaweza kuwa na mashaka na kazi isiyojulikana, na kwa hivyo inaweza kusaidia kuangalia kwa karibu 1 Henoko.

Kitabu chenyewe kilikua kwa hatua katika kipindi cha angalau karne mbili, kikipendekeza mkondo unaoendelea na thabiti wa ushawishi na ufahamu kiasi kwamba Wayahudi wachamungu waliendelea kurejea kwenye kitabu hiki, kuandika nyenzo zaidi katika hadithi yake, na kuunganisha nyenzo zao kwacho ili kuhakikisha kuhifadhiwa kwake. Kokwa za mwanzo kabisa za 1 Henoko zilianzia mwishoni mwa karne ya 3 au mapema karne ya 2 KK. Hizi zingekuwa Apocalypse of Weeks katika 1 Enoch 91 na 93 na Kitabu cha Walinzi, 1 Enoch 6 hadi 36.

Ilikuwa ni kwa hadithi ya Kitabu cha Walinzi kwamba Yuda alikuwa amekwisha kutaja katika mstari wa 6. Malaika ambao hawakushika nafasi zao lakini waliacha makao yao yaliyofaa wamewekwa katika minyororo ya milele katika giza kuu kwa hukumu ya siku kuu. Kwa hili, tunaweza kulinganisha 1 Enoch 10.4 na 10.13. Mfunge Azazeli kwa mikono na miguu yake na umtupe gizani. Wafungeni kwa vizazi 70 chini ya miamba ya ardhi mpaka siku ya hukumu yao.

Na tena, kwa kujumuisha zaidi jeshi lote la malaika waasi, mahali hapa ni gereza la malaika, na hapo watashikiliwa milele. Ni kwenye hadithi hiyo ambayo Yuda anarejelea hapa katika mstari wa 13 anapowataja wahusika wananukuu, nyota zinazotangatanga ambazo giza kuu kabisa limehifadhiwa kwao milele. Tena, tunapata katika 1 Henoko 18, hii ni nyumba ya gereza la nyota na nguvu za mbinguni.

Na katika 1 Henoko 26, hizi ni miongoni mwa nyota za mbinguni ambazo zimevunja amri za Bwana na zimefungwa mahali hapa hadi kukamilika kwa enzi 10,000. Kuna idadi ya tabaka zingine kwa 1 Henoko kama ilivyokabidhiwa kwetu. Kitabu cha mianga ya mbinguni, 1 Henoko 72-82, ni maelezo ya kina ya kuchomoza na kuzama kwa jua na mwezi kupitia milango yao mbalimbali kwenye upeo wa macho na jinsi hii inahusiana na maadhimisho ya kale ya mwaka wa kiliturujia wa Kiyahudi.

Sehemu hii inaweza yenyewe kuwa ufupisho wa kitabu kirefu zaidi cha unajimu ambacho kilitangulia kila sehemu ya 1 Enoko. Kalenda ya jua huanzisha mwaka wa miezi 12 iliyogawanywa katika siku 364. Kalenda ya mwezi hugawanya miezi 12 sawa na siku 354 na huongeza mwezi wa ziada kila mwaka wa tatu ili kufanya tofauti.

Kwa hiyo, sikukuu zilizoteuliwa za kila mwaka ambazo tunasoma juu yake katika Torati na Sheria ya Musa ambazo zimewekwa kuanza siku fulani katika mwezi fulani, Pasaka, Pentekoste, Sukkot, Mwaka Mpya, na Siku ya Upatanisho zote zingeangukia kwa siku tofauti kulingana na kalenda ambayo mtu alifuata. Mamlaka katika Hekalu la Yerusalemu la karne ya 2 na 1 KK walifuata kalenda ya mwezi. Jumuiya ya madhehebu huko Qumran, hata hivyo, ilifuata kalenda ya jua na kuwashutumu vikali wakuu wa hekalu kwa kufuata mwanga mdogo, mwezi, badala ya mwanga mkubwa zaidi, jua, ili kuhesabu nyakati zinazofaa za sherehe na kadhalika.

Washiriki wa madhehebu huko Qumran walidai kwamba hilo lilifanya wasimamizi wa hekalu wavunje agano kwa sababu hawakuwa wakiadhimisha sherehe hizo kwa siku zinazofaa. 1 Henoko ana idadi ya tabaka zaidi. Kitabu cha Maono ya Ndoto kina 1 Enoko 83-90.

Ni ufunuo wa muda mrefu wa wanyama, aina ya fumbo la kinabii la mwendo wa historia kutoka kwa Adamu hadi kuja kwa ufalme wa Mungu, ambayo yawezekana iliandikwa wakati wa Wamakabayo, katikati ya karne ya 2 KK. Pia tunapata Barua ya Henoko, 1 Enoko 91-107, ambayo inajumuisha apocalypse ya mapema ya wiki sasa. Na barua hii kwa kiasi kikubwa inajumuisha maagizo ya maadili.

Hatimaye, kuna sehemu inayojulikana kama Mifano ya Henoko, kwa sasa sura ya 37-71 katika 1 Henoko. Haijulikani wazi ikiwa ilitungwa wakati wa karne ya 1 KK au karne ya 1 BK. Ikiwa katika karne ya 1 KK, inakuwa ya kuvutia hasa kwa kuwa inazungumza juu ya Mwana wa Adamu kama mtu wa nyakati za mwisho ambaye atakuwa na jukumu katika hukumu ya Mungu kwa mataifa na ukombozi wa watu wa Mungu.

Mwana wa Adamu, bila shaka, ndiyo njia anayopenda sana Yesu kujirejelea yeye mwenyewe, majukumu yake ya sasa na ya wakati ujao katika uchumi wa Mungu. Sehemu zote za Henoko wa 1 zilishuhudiwa kati ya Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi kando na Mithali ya Henoko, ikithibitisha umuhimu wa kitabu hiki kwa jumuiya za madhehebu zilizowakilishwa na mkusanyiko huo. Hili pia linazua swali la kwa nini mafumbo hayawakilishwi.

Je, kweli zilitungwa kwa kuchelewa sana kuweza kukita mizizi katika jumuiya ambayo ingeamizwa mwaka wa 68 BK ? Kwa vyovyote vile, Yuda mwenyewe alijisogeza kwa uwazi katika miduara huko Palestina ambayo ilithamini kitabu hiki cha kibiblia, haswa Kitabu cha Walinzi kinachofungua mkusanyo unaojulikana kama 1 Enoch. Katika mstari wa 11, Yuda anakumbuka mifano mingine mitatu kutoka kwa urithi wa kimaandiko kama mfumo wa kufikiria juu ya tabia na mazoezi ya waingiliano. Ole wao, kwa sababu walitembea katika njia ya Kaini na kujiachia kwa mrithi wa Balaamu kwa faida na kuangamia katika uasi wa Kora.

Hadithi ya mauaji ya Kaini ya Habili katika Mwanzo 4, bila shaka, inajulikana sana. Uvumi umeenea sasa, kama ilivyokuwa katika kipindi cha Hekalu la Pili, kuhusu kwa nini Mungu hakukubali dhabihu ya Kaini. Kidokezo pekee ambacho Mwanzo hutoa, hata hivyo, inaruhusu uhusiano wazi na waingiliano.

Mungu alimpa Kaini changamoto ya kudhibiti hisia zake badala ya kuachiliwa nazo. Bwana akamwambia Kaini, Kwa nini una hasira, na kwa nini uso wako umekunjamana ? Ukifanya

vyema, hutapata kibali? Na usipofanya vyema, dhambi inakuotea mlangoni. Tamaa yake ni kwako, lakini lazima utawale.

Yuda tayari amedokeza juu ya dhamira ya waingiliano ya kuridhisha badala ya kutawala shauku zao katika mistari ya 4 na 8. Hivi karibuni atayaweka wazi shtaka hili katika mistari ya 12 na 13, na tena katika 16 hadi 18. Ustadi wa shauku, bila shaka, haukuwa tu jambo la kawaida katika maadili ya Kigiriki-Kirumi, kwa viongozi wa awali wa Kikristo na Wagiriki. Paulo, kama Wagalatia 5 mistari ya 13 hadi 25 hasa inavyosisitiza. Mfano unaofuata wa Yuda ni ule wa Balaamu, nabii wa kuajiriwa ambaye Balaki, mfalme wa Moabu, alimwita kulaani watu wa Waebrania walipokaribia na kupita katika nchi yake wakielekea Kanaani katika Hesabu 22 hadi 24 .

Bila shaka, Balaamu alizuiwa kutimiza kazi yake punda wake alipomwonya kuhusu malaika aliyekuwa mbele yake njiani. Hata hivyo, Balaamu alipata njia ya kupata malipo yake. Ilikuwa ni kwa pendekezo lake kwamba wanawake Wamoabu wawashawishi wanaume wa Kiebrania na kuwaongoza wajiunge katika kuabudu miungu ya Wamoabu ili kufuta mipaka iliyozunguka Israeli na kuifanya iwe ya watu wa kiasili.

Tunasoma kuhusu kipindi hiki katika Hesabu 25, lakini kuhusu kuhusika kwa Balaamu hasa katika Hesabu 31:16. Hili lingeonekana kuwa jambo la kuunganishwa na waingiliano ambao Yuda anawawazia, kwa kuwa anawaamini kuwa wanaendeleza uasherati na kwa hiyo kufutwa kwa mipaka ya utakatifu ambayo ilipaswa kufafanua watu wa Mungu katika Kristo. Na kama Balaamu, nia yao kuu, Yuda anasisitiza, ni kukamua kusanyiko au makutaniko kwa faida yoyote wanayoweza.

Mfano wa tatu unatupeleka kwenye uasi wa Kora na ukoo wake dhidi ya uongozi wa Musa na Haruni, tukio linalosimuliwa katika Hesabu 16. Kora alipinga uongozi wa Musa na Haruni, akidai kwamba Israeli wote walikuwa watakatifu kwa Bwana na si Musa na Haruni hasa. Kusudi la Kora, bila shaka, lilikuwa kudai kiwango fulani kikubwa cha mamlaka kwa ajili yake mwenyewe na kundi lake, lakini mwisho wao ulikuwa kumezwa sana na tetemeko la ardhi huku Waisraeli wengine wakikimbia ili kuweka umbali kati yao na kundi la Kora.

Hili la mwisho ndilo hasa ambalo Yuda anatumaini kwamba wasikilizaji wake watafanya kuhusiana na wanaoingiliana kwa mujibu wa itikadi na utendaji, angalau kwa kuwa waingiliaji pia wanasimama chini ya hukumu ya Mungu iliyo karibu. Jambo la kuunganishwa kwa uwazi zaidi linaonekana kuwa dai la Kora kufurahia ukaribu na Mungu na, kwa msingi huu, kutafuta kuweka kando mamlaka ya Musa. Vivyo hivyo, waingiliaji hujifanya kuwa na uwezo wa kumfikia Mungu na amri za Mungu zinazoruhusu kwa njia ya shughuli zao za ukarimu na unabii kwa lengo sawa la kuweka kando mamlaka ya kisheria ya mafundisho ya kitume na mapokeo kuhusu maisha ya Kikristo.

Ulinganisho huu na takwimu kutoka historia takatifu hufuatwa na msururu wa ulinganisho na picha kutoka kwa asili na tasnia, ingawa nyingi kati ya hizi zina mwangwi wenye nguvu wa kimaandiko au para-maandiko pia. Kama ilivyo kwa mlinganisho wa kihistoria, picha kutoka kwa maumbile sio ya kupendeza hata kidogo lakini inaelezea kabisa. Watu hawa ni miamba iliyofichwa katika karamu zenu za upendo, wakicheza bila ya heshima pamoja nanyi, wachungaji wanaojichunga mawingu yasiyo na maji yanayobebwa na upepo, miti isiyozaa matunda hata wakati wa majira ya kuchipua iliyong'olewa mara mbili ya njia za baharini

zilizokufa na kuibua aibu zao wenyewe nyota zinazotangatanga ambazo giza la giza limehifadhiwa kwao milele.

Kuna utata fulani kuhusu ya kwanza ya picha hizi. Je, Yuda huwaita washiriki madoa au madoa kwenye karamu za upendo za kutaniko, au anaziita miamba iliyofichwa? Hili la mwisho lingeonekana kuwa hali ya kawaida zaidi ya spilades, na mwandishi wa Petro wa Pili atachagua neno tofauti ili kuweka wazi upendeleo wake mwenyewe kwa madoa au madoa. Picha ya miamba iliyofichwa au miamba iliyofichwa ni ya kuhuzunisha hasa katika ulimwengu ambapo ajali ya meli ni jambo la kawaida sana.

Fikiria kisa cha Paulo mwenyewe cha ajali tatu za meli kabla ya ile iliyompeleka kwenye Melita. Picha kama hiyo ingeonyesha hatari ambayo waingiliaji huleta kwa hadhira ya Yuda. Uwepo wao unatishia kuvunjika kwa meli ya imani ya washiriki wa kutaniko ambao hawawachukulii hawa wanaoingiliana kwa uangalifu mkubwa na kwa hivyo huwaepuka.

Yuda adokeza kwamba waingiliaji hao wasimame katika mstari wa wachungaji wa Ezekieli wa Israeli, wale wanaojifanya kuwa viongozi lakini wakapuuza wajibu wao kuelekea mashtaka yao, wakiangalia tu masilahi na faida zao wenyewe. Washiriki wanaopenda kujifurahisha wenyewe katika mpangilio wa karamu ya upendo wa Kikristo mlo mtakatifu wa kusherehekea upendo wa Mungu na familia ambayo upendo wa Mungu umekusanya pamoja huonyesha kutostahi kwao kwa maana kutojali bidhaa za juu zaidi ambazo mlo wa ushirika wa Kikristo ulisherehekea na wakati huohuo wakatafuta kutoa kwa ajili ya uzoefu wa kutaniko pamoja. Picha inayofuata inatoka kwenye mapokeo ya kimaandiko, hasa yanayohusiana na mapokeo ya maandishi ya Kiebrania, badala ya kutii, ambapo sauti ya picha hizi imepotea katika tafsiri.

Mawingu yasiyo na maji yanayobebwa na upepo yanakumbusha taswira ya mawingu na pepo bila mvua katika Mithali 25-14 iliyotumika hapo kusema juu ya watu wanaojivuna juu ya fadhila ambazo hawajawahi kutoa au msaada ambao hawajawahi kujitolea kujivuna sifa zao wenyewe kwa uwongo kama vile mawingu bila maji siku ya upepo, waingiliaji pia wanajivunia chochote na kutoa uchafu wao wenyewe. kusaidia. Picha inayofuata inasisitiza hili, kwa kuwa miti inapaswa kuwa nzito na matunda yake katika vuli, lakini hawa wanaoingiliana hawana matunda ya kutoa, na kwa kweli wao wenyewe hawana mizizi iliyozama ndani ya lishe ya kiroho ambayo Mungu hutoa na hivyo wamekufa wenyewe, sembuse kuwa na uwezo wa kutoa uhai kwa wengine. Yawezekana kwamba Yuda amesitawisha picha yake ya miti inayozaa matunda, miti isiyozaa matunda, hata katika vuli ya mwisho, iliyong'olewa mara mbili, iliyokufa, kuwa ni kinyume cha sura ya mtunga-zaburi ya mtu mwadilifu ambaye ni kama mti uliopandwa kando ya vijito vya maji, ambao hutoa matunda yake kwa majira yake na ambao jani lake halinyauki.

Israeli, Isaya afadhali alilinganisha waovu na bahari iliyochafuka, isiyoweza kutulia, ambayo mawimbi yake yanatoa matope na matope. Kwa hiyo Yuda anadai mazoea haya ya kujifurahisha ya waingiliaji yanachimba matope ya uharibifu wao wenyewe. Hatimaye, Yuda anarudi kwenye sanamu ya nyota ambazo uasi wao ulikuwa umeleta hukumu ya Mungu juu yao.

Kwa upande mmoja, Yuda anarejelea hapa sayari sayari ambazo husogea angani kwa njia zisizo za kawaida ambazo haziwezi kufanya kazi kama sehemu zinazotegemeka za

urambazaji kwa sababu ya ukiukaji wao wenyewe. Bila shaka, hii ni taswira nyingine ifaayo ya kuibua tunapopigana na ushawishi wa walimu ambao ujumbe na mfano wao utawapotosha wale wanaopanga njia zao wenyewe. Kwa upande mwingine, Yuda pia anarudi kwenye hadithi ya Henoko wa Kwanza na malaika waasi, ambao pia walirejelewa katika mwendo wa Enoko wa Kwanza 6 hadi 26, kama nyota zilizoanguka ambazo kushindwa kwao kuheshimu agizo la Mungu na mipaka ilisababisha adhabu yao katika magereza ya giza ya mapango ya dunia.

Madokezo mapya ya Enoko wa Kwanza yalifungua njia kwa Yuda kukariri andiko hilo kama shahidi wa uhakika wa hukumu ya Mungu na kama onyo kwamba waingiliaji na wote wanaofuata njia yao wanasimama kwa uhakika chini ya hukumu ya Mungu. Ilikuwa pia kuhusu hawa kwamba Henoko, katika kizazi cha saba kutoka kwa Adamu alitabiri akisema tazama Bwana alikuja na maelfu kumi ya watakatifu wake ili kutekeleza hukumu juu ya wote na kuwatia hatiani kila mtu kwa ajili ya matendo yote ya uasi ambayo wamefanya kwa njia hiyo isiyo ya kimungu na kwa ajili ya mambo yote makali ambayo wenye dhambi wasiomcha Mungu wamesema dhidi yake. Ya asili katika Enoko wa Kwanza 1:9 hadi 10 inasomwa Na tazama, anakuja na watakatifu elfu kumi kutekeleza hukumu juu ya wote na kuwaangamiza waovu na kushindana na wote wenye mwili kuhusu kila kitu ambacho wenye dhambi na waovu wamefanya na kutenda dhidi yake.

Ni ajabu kidogo kwamba Yuda anafungua nukuu na Bwana alikuja kwa kutumia kitenzi cha wakati uliopita badala ya Bwana anakuja kama katika asili. Hili lingeweza kuwafanya wasikilizaji wafikirie walinzi na watu wasiomcha Mungu walionaswa kwenye gharika kama walengwa wa ghadhabu ya Mungu wakati wa kuja kwake katika hukumu katika wakati ambao ulikuwa bado ujao kutoka kwa maoni ya Enoko, lakini zamani sana kutoka kwa mtazamo wa watazamaji. Basi kisomo hicho kingekuwa na nguvu ya kuomba kielelezo cha kihistoria, kikiwaonya wasikilizaji kwamba ujio wa Mungu wa hukumu juu ya uasi wote ni mkali na wa hakika.

Yuda , hata hivyo, anaunganisha upeo wa mambo ya kale ya Enoko na ya sasa ya watazamaji kwa kudai kwamba Henoko alizungumza maneno haya kwa au kuhusu waingiliaji wenyewe. Kuwaelezea hawa wanaoingiliana pia kama nyota zinazotangatanga ambazo utusitusi wa giza umehifadhiwa kwao milele hurahisisha kuunganishwa huku kwa upeo wa macho. Hatima ya walinzi na wasiomcha Mungu waliofagiliwa mbali katika mafuriko pia ni hatima ya waingiliaji na wale wote ambao ama wanadumu au wanarudi kwa mtindo wa maisha ambao haumheshimu Mungu na nia ya haki ya Mungu kwa maisha yetu.

Tangu mstari wa 4, Yuda amekuwa akitoa picha ya watu wanaotumia habari njema ya Yesu Kristo na jumuiya za wafuasi wa Kristo kama njia ya kupata faida ili kuendeleza mambo yao wenyewe na kupata uradhi wao wenyewe. Anashikilia kitu cha kioo ambacho lazima tutegemee kutojiona, na lazima tuishi kwa unyoofu ili tusiwe katika hatari ya kujiona, na zaidi sana ikiwa tuko katika nafasi ya uongozi. Yuda pia anaendelea kushikilia mbele yetu kipengele cha tabia ya Mungu na dhamira ya Mungu ambayo wengi katika karne ya 21 wangependelea kusahau kuipuuza au kukana vinginevyo kama kupita na hiyo ni dhamira ya uadilifu na takatifu ya Mungu ya kuwawajibisha viumbe wake kwa heshima na utii ambao wanawiwa naye kwa uchaji Mungu ambao lazima utambue ipasavyo maisha ya wale wanaoishi kwa wema na upendeleo wa Mungu pekee.

Kwa kufanya hivyo, Yuda anajionyesha kwa urahisi kuwa mwaminifu kwa fundisho la ndugu yake wa kambo na Bwana Yesu ambaye pia alimtangaza Mungu kuwa ndiye ambaye angewatenga wenye haki kutoka kwa waovu wenye mioyo baridi kutoka kwa wenye huruma wale ambao wamemheshimu Mungu Mtakatifu kwa utakatifu wa moyo na maisha kutoka kwa wale ambao wameishi kwa ajili ya raha na makusudi yao wenyewe. Wakati huohuo, Yuda huwaweka wasikilizaji wake kukumbuka kwamba wanapendwa si tu na Yuda, ambaye huwaita hivyo mara kadhaa, lakini zaidi sana na Mungu, ambaye ndani yake wanapendwa kama alivyoeleza katika salamu ya ufunguzi na ambaye katika upendo wake wanahimizwa kujiweka wenyewe katika mstari wa 21. Lakini wanafanya hivyo kwa kutembea katika utakatifu, wakiihifadhi imani ambayo walikuwa wamealikwa ndani yake na Mitume.

Kama katika mafundisho ya Yesu na kwa kweli sauti zote zinazozungumza katika Agano Jipya, utakatifu na upendo sio sifa zinazopingana au chaguzi. Wanafafanua na kuimarisha kwa pande zote.